

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Érdekes adatok a régi pesti német színházak történetéből*

Forrás:

Sórai Újság

Sórai

(Hely)

1937. IV. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Német Színház

Idő

188

Személy

Érdekes adatok a régi pesti német színházak történetéből

— Mühl Henrik új követeléseinek alkalmából —

Abból az alkalomból, hogy dr. Mühl Henrik a Volksbund követelése között előállott egy német színház felállításának a gondolatával is, talán nem érdektelen rövid visszajelentést vetni a pesti német színházak multjára, virágzásukra s bukásukra.

*

A pesti német színészet virágzásának tetőpontját akkor érte el, amikor a mult század elején Pest városa óriási német színház felépítését határozta el. A Vörösmarty-téren, a Haas-palota helyén kezdtek el 1808-ban a színház építését, megnyitása 1812 február 9-én volt. A megnyitás ünnepélyes keretek között ment végbe, a város német polgársága kivilágította ablakait erre az estére és a színházon pedig latin feliratú transzparenszek hirdették a német színházi kultúra dicsőségét. A maroknyi magyar színészek elkeseredett szívvel nézték, nem azért, mintha irigyelték volna német kollégáiktól a pom-

pás, új színházat, hanem azért, mert parancsszóra nekik is meg kellett jelenniük a színpadon az ünnepség fényének emelése végett. Mérey Sándor, a magyar színészek intendánsa rendelte el, hogy a férfiak díszmagyarban, karddal, a nők uszályos ruhában jelenjenek meg.

— Hát a magyar statisztája legyen a németnek? — fakadt ki Széppataki Róza, a későbbi híres magyar színésznő, amikor hazamentek a próbáról.

— Hja, — felelték neki, — ez azért van, mert Mérey Czibulkánének udvarol és ezzel is a sikerét akarja emelni. (Tudni kell, hogy Czibulkáné az új német színház primadonnája volt.)

— Na, engem ugyan nem lát holnap a német színház, — mondta Széppataki Róza. Hazament és sürgősen elkezdett — beteg lenni. Egész délután „bodzaherbatéat“ ivott, este pedig elhívta a színház orvosát. Nem azért volt jó színésznő, hogy az orvos ne hitte volna el neki a beteg-

séget. A doktor hánytatót rendelt. Forró verejték gyöngyözött végig a homlokán, amikor bevette, de inkább bevette és nem ment el a másnapi ünnepélyes megnyitásra. A többi magyar színész mind ott volt és a függöny fellebbezésekor kétoldalt állva, énekeltek a Gotterhaltét.

A hatalmas új színház legnagyobb baja az volt, hogy túlméretezték. Háromezer-ötszáz néző fért el benne és ha tekintetbe vesszük, hogy Pestnek akkor harmincöt-ezer lakosa volt összesen, el lehet képzelni, hogy ez a színház sohasem telt meg egészen. („Táblás ház“ esetén minden tizedik pestinek ott kellett volna lennie.)

A diadalmasan feltörő magyar színészet is egyre nagyobb tömegeket hódított el tőle, úgy hogy az igazgatói kétségbeesett ötletekkel próbáltak színházuk számára közönséget szerezni. 1847-ben új fűtőkészüléket szereltek fel és ebből lett a baj. Gondatlan kezelés miatt február másodikán éjjel porráégett az egész színház.

Az utolsó pesti német színház a gypajuuteai volt. A Báthory-utca 24. számú ház helyén állott. 1869 december 21-én nyitották meg az öreg Strauss „Die blaue Donau“ című operettjével. Ez a színház sem ment azonban jól, úgy, hogy 1885-től kezdve már magyar előadásokat is tartottak benne. Ugyanúgy járt, mint a nagy német színház: 1889 december 20-ikán kigyulladt és porráégett. Erre a napra a „Der dumme August“ című vígjáték szerepelt a műsoron az Izraelita Nőegylet javára, Sonnenthal Adolf ven-

Székesfővárosi házinovomda 1926 — 8891

dégfelleptével. Ez is mutatja, hogy közönsége ekkor már nem a német polgárság, hanem inkább a németnyelvű zsidóság köréből rekrutálódott. A magyar színészet ekkor már olyan erős volt, hogy a kenyér nélkül maradt német kollégáik felsegítésére az Operaház, a Nemzeti Színház és a Népszínház személyzete tartott előadásokat.

*

Igy szünt meg Pesten éppen ötven évvel ezelőtt az állandó német színészet, amelyet Mühl Henrik doktor most a Volksbund programján belül akar újjáéleszteni.